

مجله علمی پژوهشی «پژوهش‌های برنامه درسی»
انجمن مطالعات برنامه درسی ایران
دوره چهاردهم، شماره دوم، پیاپی ۲۸، پاییز و زمستان ۱۴۰۳
صفحه‌های ۲۲۴-۲۰۵

شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام

دانشگاهی با تاکید بر برنامه درسی

لیلا سلیمی^۱، مصطفی قادری*^۲، معصومه سادات ابطحی^۳، علیرضا صادقی^۴

چکیده

با وجود افزایش تعداد دانشجویان بین‌المللی در ایران، دانش کمی در زمینه شناسایی مولفه‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه درسی وجود دارد. براین اساس، این پژوهش باهدف شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه درسی صورت گرفته است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و به روش کیفی انجام شده است. مشارکت‌کنندگان این پژوهش صاحب نظران و روسای دانشکده‌های بین‌المللی دانشگاه رازی کرمانشاه بود. ابزار پژوهش مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته و مصاحبه‌ها تا ۱۲ مورد انجام و اشباع نظری بدست آمد. داده‌ها به شیوه کدگذاری درسه سطح باز، محوری و انتخابی تحلیل شدند. برای تعیین اعتبار داده‌ها از روش سه سوپه سازی استفاده شد. یافته‌ها شامل ۶۰ شاخص و ۱۸ مولفه: جایگاه علمی دانشگاه، ارتباطات آکادمیک، اشتراک‌گذاری دانش، دانش زبان علمی، اشاعه و انتقال فرهنگ، تبلیغات رسانه‌ای، اقتصادی و تجاری، عوامل ساختاری، قوانین و سیاست‌ها، گسترش دانش بین‌المللی، محتوای بین‌المللی، هم‌اندیشی منطقه‌ای، برنامه درسی فراملی، تفاهم و صلح پایدار، اقتصاد دانشی، تربیت افراد بین‌المللی، توانمندی علمی کشور بود که دیدگاه صاحب نظران و اساتید هیئت علمی پیرامون مولفه‌های جذب دانشجوی خارجی و برنامه درسی را منعکس می‌سازد. با توجه به نتایج این پژوهش دانشگاهها برای جذب دانشجویان خارجی نیاز دارند در زمینه توسعه ارتباطات بین‌المللی دانشگاهی درحوزه برنامه درسی گام بردارند تا شاهد پیامدهای تفاهم و صلح پایدار، اقتصاد دانشی به جای اقتصاد نفتی، تربیت افراد بین‌المللی و توسعه علم و فناوری بود.

واژه‌های کلیدی: بین‌المللی، برنامه درسی، بین‌المللی شدن آموزش عالی، دانشجوی خارجی

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی برنامه ریزی درسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۲ دانشیار گروه مطالعات برنامه درسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

^۳ استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۴ دانشیار گروه مطالعات برنامه درسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

* ایمیل نویسنده مسئول: m.ghadri@atu.ac.ir

مقدمه

آموزش عالی در قرن ۲۱ از عوامل مهم و تاثیرگذار بر جامعه بشمار می‌آید، امروزه اهمیت و فواید ارتباطات بین‌المللی در حیطه‌های آموزشی و پژوهشی در دانشگاه‌های کشور برکسی پوشیده نیست و تقویت سیاست پذیرش دانشجویان بین‌المللی به یکی از اولویت‌های اصلی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی تبدیل شده است (Azimaraghi, 2017). امروزه بین‌المللی شدن دانشگاهها و جذب هر چه بیشتر دانشجویان خارجی به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها و سیاست‌های وزارت علوم تحقیقات و فناوری تبدیل شده است زیرا بین‌المللی شدن دانشگاه از جنبه‌های بسیاری سودمند است. مهم‌ترین فایده بین‌المللی شدن و جذب دانشجویان خارجی، کسب درآمد برای دانشگاه است. هم‌چنین، تعداد دانشجویان خارجی به این سبب که به عنوان یکی از شاخص‌های بین‌المللی شدن دانشگاهها بشمار می‌آیند دارای اهمیت است (Maulai, 2018). یکی از راههای مناسب برای مواجهه با اثرات ناخواسته پدیده جهانی شدن، بین‌المللی سازی دانشگاهها است، چرا که بین‌المللی شدن با توجه و احترام به مرزها، فرهنگها و نفع مشترک عمل می‌کند. همین امر سبب شده است که امروزه، جغرافیای تحرک بین‌المللی دانشجویان در حال تغییر است، زیرا تعداد فزاینده‌ای از کشورها در حال حاضر فعالانه درگیر جذب دانشجویان بین‌المللی هستند (Börjesson, 2017).

جذب دانشجوی خارجی اگرچه تنها یک جنبه از بین‌المللی شدن دانشگاهها را پوشش می‌دهد، اما محرکی است که به تدریج و لزوماً به تکمیل زیرساخت‌های بین‌المللی سازی دیگر نیز می‌انجامد بررسی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که در دنیای متحول امروزی جهانی شدن فرهنگ، اقتصاد، سیاست و فناوری، جذب دانشجویان خارجی به فرآیند جهانی شدن و تولید علم و فناوری و غنی سازی فرآیند آموزش کمک می‌کند (ZakerSalehi, 2018). در دهه‌های اخیر جذب دانشجوی خارجی به یکی از اولویت‌های اصلی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی تبدیل شده است، به طوری که دانشگاهها در راستای کسب درآمد اقتصادی، ارتقای کیفیت آموزشی، درک اجتماعی - فرهنگی، شهرت و غیره به سمت این سیاست حرکت کرده‌اند (Fathi Wajargah et al., 2012). این در حالی است که برای کشورهای میزبان، دانشجویان بین‌المللی ممکن است منبع درآمد مهمی در بخش آموزش باشند و ممکن است از راه مشارکت در بازار کار به عملکرد اقتصادی کشور کمک کنند. برای کشورهای مبدأ، تحرک دانشجو ممکن است به عنوان استعداد از دست رفته یا «فرار مغزها» تلقی شود. با این حال، چنین استدلال می‌شود که مهارت‌های به دست آمده توسط دانشجویان بین‌المللی می‌تواند به ایجاد دانش کمک کند که این می‌تواند به نفع کشورهای مبدأ باشد که این کار از راه «گردش مغزها»، یعنی حالتی که دانشجویان با تحصیلات عالی به کشور مبدأ خود باز می‌شوند، ایجاد می‌شود (Hazelkorn, 2011).

برنامه‌دستی، مهم‌ترین مولفه نظام آموزش عالی هر کشوری بشمار می‌آیند و جوهره هر نوع آموزشی است که در ترکیب با روش‌های موثر تدریس کارآمدی و اثر بخشی نظام آموزشی را تضمین می‌کند. از این رو، تعیین ساختار بهینه نظام برنامه‌ریزی درسی و انتخاب وسازماندهی محتوا از جمله دل‌مشغولی‌های سیاست‌گذاران نظام آموزشی بوده است که ضمن ترسیم چگونگی و حدود و انتقال دانش و مهارت‌ها با تجربه وسیع علمی برای دانشجویان بشمار می‌آید (Momeni Mahmoudi, 2008 & Fathi Vajargah). بنابراین، برای جذب دانشجو خارجی باید بر تدوین برنامه‌های درسی تمرکز کرد؛ لذا، می‌توان با اتخاذ سیاست بین‌المللی سازی آموزش عالی و تاکید بر مولفه‌های بین‌المللی سازی برنامه درسی تمام دانشجویان را مورد هدف قرارداد (Niazi & Sharmam, 2020). باتوجه به رویکردها و مصادیق ذکر شده، برنامه‌های درسی که یکی از عناصر اصلی آموزش عالی می‌باشند در طی زمان نمی‌توانند یکنواخت باقی بمانند زیرا امروزه فناوری چهره جوامع را تغییر داده است و روند طبیعی کلیه جوامع در هر زمان اندیشه‌های جدیدی می‌طلبد. در چنین شرایطی برنامه

درسی باید هر روز خود را با خواسته‌های دنیای نو تطبیق دهند. مسئولان مربوطه در دانشگاهها و آموزش عالی سعی دارند با روش‌های گوناگون برای تطبیق با تحولات جدید تغییراتی در برنامه‌های درسی خود به وجود آورند (Arefi, 2007). پس ضرورت دارد ایران برای گسترش روابط علمی بین‌المللی و عقب نماندن از کشورهای منطقه به سوی سیاست بین‌المللی سازی آموزش عالی به ویژه جذب و پذیرش دانشجویان بین‌المللی حرکت نماید تا بتواند دانشجویانی تربیت کنند که دارای صلاحیت‌های لازم در سطح جهانی باشند.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

عصر جامعه اطلاعاتی نیازمند استفاده از مکانیزم‌ها و ابزارهای جدید در عرصه‌های گوناگون از جمله نظام آموزش عالی است (Onkovych, 2019). رشد فزاینده ارتباطات علمی در گستره جهانی زمینه‌ای مناسب برای همکاری‌های علمی بین‌المللی فراهم آورده و دانشگاهها به مثابه یکی از عناصر اصلی و تعیین‌کننده موفقیت کشورها از این قاعده مستثنی نبوده و تلاش‌های بی‌وقفه برای یافتن هویت بین‌المللی داشته‌اند (Khorasani, 2016). با توجه به شرایط وامکانات موجود بسیاری از کشورها برای گسترش ارتباطات بین‌المللی علمی، سیاست بین‌المللی سازی آموزش عالی را در اولویت‌های سیاست علمی خود قرار داده‌اند و بسیاری از دانشگاهها بر تاثیر مهم بین‌المللی سازی در شکل‌گیری ماموریت‌ها، برنامه ریزی‌های استراتژیک و اقدامات عملیاتی دانشگاه اذعان دارند (Tamat, 2020).

از آنجایی که بیش‌تر نخبگان سیاسی از میان دانشگاهیان انتخاب می‌شوند، گسترش بورسیه‌های بین‌المللی و پذیرش دانشجویان خارجی راهی برای معرفی فرهنگ و جامعه ما به رهبران سیاسی و مدیران ارشد کشورهای آینده جهان است. هم‌چنین، روابط دانشگاهی می‌تواند روابط سیاسی و اقتصادی بین دولت‌ها را تقویت کند (Mohseni Sahi, 2014). از آنجایی که همکاری‌های علمی بین‌المللی بین دانشگاهها، فرصتی را برای گسترش ارتباطات جهانی و محلی و امکان ادغام ابعاد بین فرهنگی در پژوهش و آموزش را فراهم کرده (Jones, 2016) و نیز باعث ایجاد ظرفیت تحقیقاتی برای موسسات آموزش عالی شده (Ayah R, 2014) و از همکاری‌های آموزشی بین‌المللی از قبیل برنامه‌های تحصیل در خارج از کشور و بین‌المللی سازی برنامه‌های درسی پشتیبانی می‌کند (Mehrvavar, 2019).

امروزه بین‌المللی سازی برنامه‌های درسی بومی، ملی و محلی داخل هر کشور ارجحیت دارد بین‌المللی سازی برنامه درسی (IOC) به معنای تلاش برای دادن وجهه‌ای بین‌المللی به برنامه درسی سازمان‌ها و نهادهای آموزشی می‌باشد و سه برداشت از آن مطرح می‌شود: برداشت اول بین‌المللی کردن مطالعات برنامه درسی. برداشت دوم ماهیت برنامه‌های درسی دانشگاهها به لحاظ محتوا و روش و برداشت سوم بین‌المللی کردن خدمات برنامه درسی. مهم‌ترین امر موجه این برداشت حاضر شدن دانشجویان خارجی در دانشگاهها و سپس گسترش شاخه‌ها و شعب این دانشگاهها در سطح دنیا و ممالک گوناگون و تولید و ظهور فناوری‌های جدید نظیر فناوری اطلاعات و ارتباطات برای عرضه هرچه بیش‌تر برنامه‌های درسی به صورت آنلاین به اقصی نقاط دنیا می‌باشد (Fathi Vajargah, 2016). بنابراین، برای جذب دانشجوی خارجی باید روی تدوین برنامه‌های درسی تمرکز کرد. لذا، می‌توان با اتخاذ سیاست بین‌المللی سازی آموزش عالی و تاکید بر مولفه بین‌المللی سازی برنامه درسی تمام دانشجویان را مورد هدف قرارداد (Maneshgar et al., 2020). در این راستا پژوهش‌هایی توسط پژوهشگران صورت گرفته که به برخی از آنها اشاره شده است:

پژوهش (zahed babelan, 2021) با عنوان طراحی مدل توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور با رویکرد نظریه داده بنیاد نتایج پژوهش حاکی از آن بود که دانشگاهها برای کسب اعتبار،

برندسازی، افزایش کیفیت و درآمدزایی نیاز دارند که در زمینه توسعه فعالیت‌های علمی و بین‌المللی گام بردارند. نتایج پژوهش (Jalilvand et al, 2019) نشان داد معیارهای حداقلی جذب دانشجوی خارجی که شامل حیطه‌های علمی، آموزشی و عمومی بود. تمامی اساتید (۱۰۰٪) تمایل به مشارکت در جذب دانشجوی بین‌الملل و بهره‌مندی از حضور آنها در سطح دانشگاه داشتند و (۸۶/۹۰٪) از اساتید معتقد بودند که دانشجویان بین‌الملل نیاز به کلاس‌آشنایی با مذهب و فرهنگ ایران را دارند. نتایج پژوهش (Panahi et al., 2019) نشان داد که اجرای استراتژی بین‌المللی سازی در خانه که در قلب آن بین‌المللی سازی برنامه درسی از محوری‌ترین مفاهیم است مقدم بر اجرای بین‌المللی سازی فراسوی مرزها برای نظام آموزش عالی ایران است. پژوهش (Mehdi & Barani, 2018) یکی از رویکردهای اصلی همکاری‌های بین‌المللی آموزش عالی، جذب دانشجو بین‌المللی است. دانشجویان به عنوان یکی از مهم‌ترین ذی‌نفعان فرایند آموزشی، گروهی هستند که بخش عمده برنامه ریزی و بودجه هر کشور را به خود اختصاص می‌دهند. برای جذب دانشجویان بین‌المللی اعضا هیئت علمی مدیران، زیرساخت‌های سخت و نرم، کارکنان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی، اهمیت تعیین‌کننده دارند. پژوهش (Zamani Menesh & Mohammadi, 2014) نشان داد که شناسایی پیشرفت‌های علمی به مردمان دیگر کشورها به ویژه کشورهای همسایه از طریق مسئولان سیاسی و ترغیب آنها به تحصیل در کشور و گسترش دیدگاه چندفرهنگی در جامعه برای پذیرش دانشجویان بین‌الملل و برقراری ارتباط با آنان از طریق تدریس هرچه بیشتر زبان انگلیسی و سیاست تمرکز زدایی در مسئولان اجرایی دانشگاهها در جهت خودکفایی اقتصادی مفید می‌باشد. یافته‌های پژوهش (Zandi et al, 2017) حاکی از آن است که رویکرد غالب دبیران در اهداف نقش معلم و نوع ارزشیابی، دورویکرد علمی دانشگاهی و کارایی اجتماعی است این در حالی است که در دو رویکرد بازسازی اجتماعی و یادگیرنده محوری پایین تر از متوسط هستند. همچنین، با توجه به میانگین‌های گزارش شده دبیران از میان دو رویکرد مورد توجه ابتدا به رویکرد علمی دانشگاهی و سپس به رویکرد کارایی اجتماعی توجه داشتند.

نتایج یافته‌های (Mansouri Goregoer et al., 2015) حکایت از آن دشت که بایستی میان جهانی شدن و بین‌المللی کردن برنامه‌های درسی تمایز قائل شد و اثرات واقعی تحولات ناشی از جهانی شدن و بین‌المللی کردن برنامه درسی می‌بایست مورد توجه متخصصان و البته، برنامه ریزان درسی قرار گیرد و عناصر برنامه درسی اهداف، محتوا، روش و ارزشیابی در این عصر تحت تاثیر تحولات یادشده از ویژگی‌هایی برخوردار می‌گردد که آنرا از سایر برنامه‌های پیشین متمایز می‌سازد. نتایج پژوهش (Laureti et al., 2022) نشان داد که سیاست‌های مهاجرتی دولت و برنامه‌ریزی آموزشی با کیفیت و همچنین، جذب استعدادها و غیر بومی از عوامل اصلی جذب دانشجو دکتری خارجی در اروپا می‌باشد. نتایج پژوهش (Ramiro and Claudia, 2022) حاکی از آن است که راهبردهای آموزشی و علمی، ویژگی‌های یادگیرندگان، استانداردهای متون برنامه درسی، ابزار و وسایل انتقال آموزش، ارزیابی‌های آموزشی و درسی و نقش برنامه درسی همچنین، رشد تعاملات بین افراد از سطح ابتدایی تا سطح حرفه ای در نظم و انضباط و ارزشیابی برنامه درسی دخیل می‌باشد. نتایج مطالعه (Alaklabi et al., 2021) نشان داد که در زمان کوید ۱۹ بسته شدن راهکارهای آموزشی در محل همراه با محدودیت‌های سفر بین‌المللی، دانشجویان بین‌المللی را در موقعیت‌های مخاطره آمیزی قرار می‌دهد که دانشجویان بین‌المللی نمی‌توانند به خانه برگردند. این عوامل بر امور مالی/ بودجه و احساسات آنها تاثیر منفی داشت. حرکت به سمت آموزش الکترونیکی دانشجویان بین‌المللی را در مضیقه قرار داد زیرا نابرابری در بخش آموزش را تشدید کرد. (Williams et al., 2021) در پژوهشی مروری با عنوان اندازه‌گیری چه اهمیتی دارد؟ نقشه بین‌المللی سازی آموزش عالی در آسیا و اقیانوسیه در مورد پیامدهای بین‌المللی شدن آموزش عالی در

منطقه بحث می‌کند و از ادبیات انتقادی موجود استفاده می‌کنند تا بفهمند که چرا ابعاد بین‌المللی شدن بعضاً نادیده گرفته می‌شود. (Fragouli, 2020) در پژوهشی مروری با عنوان بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی اظهار داشت که برای بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی یک چارچوب جامع‌تر مورد نیاز است و از راه تامل در تجربه شخصی، راهنمایی‌ها و توصیه‌های عملی نشان داد که چگونه برنامه‌های درسی در محتوا و عمل بین‌المللی می‌شوند.

در مطالعه (Berchin, 2017) همکاری‌های علمی بین‌المللی را بستری بسیار مناسب برای دستیابی به توسعه پایدار در سطح ملی و جهانی می‌دانند و معتقدند این گونه همکاری‌ها به ویژه در زمینه پژوهش و به ویژه تالیف مشترک مقالات منجر به حل مشکلات مبهم پژوهشی می‌شود. به اشتراک‌گذاری، تقویت و افزایش دانش همکاران و دستیابی به راه‌حل‌های نوآورانه. برای مسائلی که جامعه دانشگاهی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، جامع است. یافته‌های پژوهش (Aldieri et al., 2017) نشان داده است که میزان استقبال از همکاری علمی از سوی دانشگاهها بسیار بالاست و به انباشت سرمایه انسانی و سرمایه‌گذاری در سرمایه انسانی برای دستیابی به رشد اقتصادی مناسب کمک می‌کند. در یک نگرش کلی با توجه به ادبیات و پیشینه مرور شده می‌توان بیان کرد برای جذب دانشجوی خارجی باید مولفه‌ها و شاخص‌های مرتبط با جذب دانشجوی و برنامه درسی شناسایی و تبیین شود. بنابراین با عنایت به مساله اصلی این پژوهش که شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی با تاکید بر برنامه درسی می‌باشد اهداف این پژوهش عبارتند از:

- ۱- شناسایی و تبیین ابعاد و مولفه‌های جذب دانشجوی خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه درسی
- ۲- تعیین شاخص‌های مرتبط با مولفه‌ها و ابعاد جذب دانشجویان خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه درسی

روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و با استفاده از روش مطالعه کیفی انجام شده است. راهبرد مورد استفاده در این پژوهش نظریه داده بنیاد مدل اشتراوس و کوربین است. جامعه آماری شامل صاحب نظران و اعضای هیئت علمی، اساتید، مدیران و روسای دفاتر بین‌المللی دانشگاه رازی کرمانشاه که از سوابق اجرایی برخوردار بوده و به اصطلاح خبرگان آگاه نام دارند.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش برای انتخاب نمونه از نمونه‌گیری هدفمند که یکی از روش‌های نمونه‌گیری غیراحتمالی است استفاده شده است. هدفمند بدین معناست که بتواند برحسب موضوع، مساله و موقعیت پژوهش گروه‌های هدف اطلاع رسانی را تعریف بکند. معمولاً برحسب محتویات مصاحبه‌های اکتشافی با اطلاع رسانی به روش گلوله برفی مراجعه به اطلاع رسانی دیگری صورت می‌یابد. نمونه‌گیری و مصاحبه تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که فرایند تجزیه و تحلیل و اکتشاف به اشباع نظری برسد (Farastkhah, 2015). در این پژوهش این افراد به طور هدفمند انتخاب شدند ابتدا به دفتر امور بین‌المللی دانشگاه مراجعه شد و کارشناسان این دفتر چند نفر از مدیران و اساتیدی که دارای یک یا بیش‌تر از شاخص‌های مذکور بودند را معرفی کردند سپس با تعدادی از آنها برای مصاحبه هماهنگی بعمل آمد. هر جلسه مصاحبه حدود یک ساعت و نیم طول کشید که در پایان هر مصاحبه پژوهشگر از شرکت کنندگان راجع اینکه آیا آنها افراد دیگری که بتوانند اطلاعات مفید و مناسبی را در اختیار او قرار دهند پرسش نمود و برخی از شرکت کنندگان افراد دیگری را برای انجام مصاحبه معرفی می‌کردند و

در صورت لزوم پژوهشگر با آنها ارتباط برقرار می‌کرد و در مجموع تعداد ۱۲ نفر از اساتید و متخصصان انتخاب شدند که در جدول ۱ مشخصه و فراوانی آن‌ها قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱. داده‌های جمعیت شناختی مصاحبه شونده‌گان

ردیف	جنسیت	میزان تحصیلات	مرتبۀ علمی	سابقه کار	پست اجرایی	زمان مصاحبه
۱	مرد	دکتر	دانشیار	۲۳	هیات علمی	۶۵
۲	مرد	دکتر	دانشیار	۳۲	هیات علمی	۶۰
۳	زن	ارشد	-	۲۰	کارشناس	۷۰
۴	مرد	دکتر	دانشیار	۲۲	هیات علمی	۷۵
۵	زن	ارشد	-	۱۳	کارشناس	۶۰
۶	زن	ارشد	-	۱۵	کارشناس	۶۰
۷	زن	ارشد	-	۱۲	کارشناس	۵۵
۸	مرد	دکتر	استادیار	۲۴	هیات علمی	۶۵
۹	مرد	دکتر	استادیار	۲۶	هیات علمی	۷۰
۱۰	زن	دکتر	استادیار	۲۰	هیات علمی	۵۵
۱۱	مرد	دکتر	دانشیار	۳۰	هیات علمی	۷۰
۱۲	مرد	دکتر	استادیار	۲۷	هیات علمی	۶۵

ترکیب مصاحبه شونده‌گان از نظر تحصیلات به این صورت است که از ۱۲ مصاحبه شونده، ۶۷ درصد دارای مدرک دکتری و ۳۳ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند. از لحاظ سابقه کار نشان داد که ۲۵ درصد آن‌ها دارای سابقه کار ۱۰ تا ۱۵ سال و ۴۲ درصد از آن‌ها سابقه کار ۱۶ تا ۲۵ و ۳۳ درصد از آن‌ها ۲۶ سال به بالا.

ابزار گردآوری داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌های کیفی در این پژوهش از مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته استفاده شد. پژوهشگر در فرایند مصاحبه از شرکت‌کنندگان داده‌ها را مورد تحلیل قرارداد تا مواردی را که ناقص بوده با دریافت اطلاعات جدید از شرکت‌کننده جدید کامل گردد. بعد از انجام ۱۲ مصاحبه از اساتید و متخصصان در مورد مفاهیم، مولفه‌های اصلی، فرعی به این نتیجه رسید که آن‌ها در مصاحبه‌های قبلی تکرار شده و پژوهشگر به اشباع رسیده است.

روایی و پایایی ابزار

به منظور اطمینان از روایی ابزار و اطمینان خاطر از دقیق بودن یافته‌ها محقق از راهبردهای تطبیق توسط اعضا، بررسی همکار و مشارکتی بودن و انعکاس‌پذیری پژوهشگر استفاده شد که در طی آن‌ها تعدادی از مشارکت‌کنندگان گزارش‌نهایی مرحله نخست، فرایند تحلیل یا مقوله‌های به دست آمده را بازبینی کرده و نظر خود را در ارتباط با آن‌ها ابراز داشتند؛ چند تن از اساتید علوم تربیتی، به بررسی یافته‌ها پرداختند و درباره آن‌ها اظهار نظر کردند؛ به طور همزمان از مشارکت‌کنندگان در تحلیل و تفسیر داده‌ها کمک گرفته شد و با توجه به پیشینه، محقق در زمینه برنامه درسی سعی کرد تا با تکیه بر پرسیدن سوالات باز و نیز کدگذاری با ذهن باز و با توجه

به مساله اصلی پژوهش در قالب مدل نظامند به پیش رود تا در حد امکان از سوگیری‌ها احتراز شود. پایایی به همسانی یافته‌های پژوهش اطلاق می‌شود. در این پژوهش برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام شده از پایایی باز آزمون و روش توافق درون موضوعی بین دو کدگذار استفاده شد. برای این منظور، از یک مدرس دانشگاه که بر موضوع تحقیق خبره بود، درخواست شد به عنوان همکار در این پژوهش شرکت کند سپس محقق به همراه همکار پژوهش سه متن را کدگذاری و درصد توافق درون موضوعی را که به عنوان شاخص پایایی پژوهش به کار می‌رود با استفاده از فرمول زیر محاسبه کردند.

$$\text{درصد توافق درون موضوعی} = \frac{2 * \text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل توافقات}} * 100$$

جدول ۲. محاسبه پایایی باز آزمون

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بین دو کدگذار
۱	m2	۴۲	۱۸	۷	۸۵
۲	m6	۳۴	۱۵	۸	۸۸
۳	m10	۴۱	۱۷	۹	۸۲
	کل	۱۰۳	۴۸	۲۴	۸۵

همان طوری که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، پایایی بین دو کدگذار برای متون انجام شده در پژوهش با استفاده از فرمول ذکر شده برابر با ۸۵ درصد است با توجه به اینکه میزان ضریب پایایی بیش از ۶۰ درصد است قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تایید شده و می‌توان گفت که ضریب پایایی مناسب است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش بر مبنای هدف و سوالات پژوهش یافته‌های حاصل از فرایند گردآوری، طبقه‌بندی و تحلیل داده‌ها آورده شده است. برای پاسخ به سوال پژوهش چنانکه اشاره شد، پژوهشگر ادبیات و پیشینه پژوهش را بررسی و عوامل و شاخص‌های مرتبط با جذب دانشجوی خارجی و برنامه درسی شناسایی و متن و مفاد فرم مصاحبه را تنظیم و به اجرای مصاحبه‌ها پرداخته شد. در جدول ۳ نمونه‌ای از ابعاد مفاهیم و کدگذاری باز استخراج شده از مصاحبه‌ها به عنوان ابعاد و مولفه و شاخص‌های مهم برای جذب دانشجوی خارجی با تاکید بر برنامه درسی آورده شده است.

جدول ۳. مقولات استخراج شده از تحلیل‌ها

ابعاد	انتخابی	محوری	مفاهیم	کدگذاری باز
3- ابعاد نظری	2- ریف	1- کدها	جایگاه علمی	اساتید متخصص m2s2، تقویت آموزش و پژوهش m4s7، منابع آموزشی به روز
			دانشگاه	دنیا m6s6، جایگاه علمی m1s1، امکانات آموزشی m3s6، تجربه تحصیل متفاوت m5s5
			همکاری‌های علمی و پژوهشی	افزایش همکاری علمی m1s5، m5s1 مرجعیت علمی m2s1 خدمات رفاهی و پشتیبانی m4s2، شناسایی نقاط قوت و ضعف m12s4، امکانات لازم آموزشی پژوهشی m12s2
			ارائه نظریه‌های علمی	ارائه نظریه‌های علمی m1s7، محیط بین المللی m10s1-5، محیطی غنی از علم و نظریه m10s1 محیط فراملی

دعوت از متخصصین بین المللی	تدریس توسط اساتید مجرب m2s2 کادر آموزش دیده m12s2 m7s5 تفکر بین المللی کارکنان m12s2 هیات علمی بین المللی m10s5 تسهیلات آموزشی خوب m2s3
گردش نخبگان ومغزها	استعدادهای برجسته m4s5 گردش نخبگان ومغزها m10s1. دانشجویان نخبه m8s1 گردش اطلاعات علمی m8s7
آشنایی بادیگاههای آموزشی دیگر کشورها رقابت با دانشگاههای دنیا انجام پژوهش با اساتید مطرح دنیا	شناخت سایر نظام ها m12s4 - کنفرانس های آموزشی m4s1 همکاری دانشگاهها m1s6 ارتباط فرامرزی m2s5 مدارک بین المللی m1s1 اهداف مشترک m1s2 اساتید فراملی m6s1 شیوه آموزشی متفاوت m6s6 دانش پذیر بودن m4s1 رقابت دانشگاهها m8s7 حضور در صحنه جهانی m9s4 تجربیات پژوهشی m1s1 تجربه عملی m1s1 تجربه کاری و تحصیلی m2s6 تجربه بین المللی اساتید m6s5
تحقیقات مشترک با دانشگاههای دنیا اشتراک گذاری دانش خود با جهان ماموریت های پژوهشی صدور دانش به خارج از مرزها	همکاری در پروژه های مشترک m9s1، تحقیقات مشترک m8s1 اهداف آموزشی مشترک m1s2 دسترسی به نظریات جدید اشتراک گذاری دانش با جهان m7s7 بکارگیری دانش در سایر نقاط دنیا m9s5 تبادل علم وفناوری m2s7 ماموریت پژوهشی m4s1 مطالعات پژوهشی m12s1 فرصت مطالعاتی m4s1 فرصت مطالعاتی برای اساتید m6s1 عرضه تولیدات به دنیا m7s5 اشتراک گذاری علمی باجهان m7s7 فضای آموزشی بین المللی m10s5 برقراری ارتباطات جهانی m4s5 منابع اطلاعات علمی به روز m8s4
محوریت برنامه درسی بر مسائل دانش جهانی روش یاددهی - یادگیری مبتنی بر تحلیل انتقادی استفاده از روشهای سنتی والکترونیکی عدم تطابق دروس با استاندارد بین المللی روش ارزشیابی استاندارد سازی محتوای برنامه درسی منابع آموزشی به روز	تمرکز بر تنوع درسهها m1s5 محوریت بر دانش جهانی m6s4 تمرینات متناسب با فرهنگ کشور دانشجو m2s4 استانداردهای بین المللی m1s2 سرفصلهای دروس مرتبط با کشور میزبان m5s4 آموزش تفکر انتقادی m6s4 سبکهای گوناگون یاددهی یادگیری m8s4 امکانات آموزشی و کمک آموزشی m10s2 یادگیرنده - محوری m9s4 استفاده از روشهای سنتی و مبتنی بر تکنولوژی m5s4 ارتباط و آموزش تصویری m9s4 استفاده از تصاویر و غیره در کلاسهای درس m3s4 محتوای استاندارد جهانی m7s4 ایجاد تعادل در محتوا m2s4 ارائه منابع آموزشی به روز دنیا m6s6 ارائه محتوای روز دنیا m8s4 ارزشیابی بر اساس درک و فرهنگ دانشجو m4s4 لحاظ نکردن مباحث متعصبانه در محتوا m2s4 ارزشیابی ترکیبی m5s4 استاندارد سازی محتوای درسی m7s4 استاندارد سازی محتوای روز جهانی m9s6 محتوای برنامه درسی بروز m10s5 عدم غنای محتوای دروس m12s6 محتوای بین المللی m7s5 ارائه منابع آموزشی به روز
ارتباط فرامرزی با دیگر دانشگاهها برقراری ارتباطات جهانی	آشنایی با دانشگاههای کشورهای همجوار m1s7 ارتباط فرامرزی با دانشگاههای همجوار m2s5 تبادل دانش بین نخبگان m10s1 فعالیت های پژوهشی خارج از مرز m6s5 اهداف مشترک آموزشی m8s5 همکاری های گفتگو محور m8s7

ارتباطات آکادمیک

اشتراک گذاری دانش

گسترش دانش بین المللی

محتوای بین المللی

هم اندیشی منطقه ای

چون گری

راهبردها

مواد درسی با تمرکز بر مسائل جهانی m3s5، حضور در عرصه بین‌المللی علمی m11s5 ایجاد مباحث علمی در سطح منطقه m12s4	مواد درسی با تمرکز بر مسائل روز دنیا	برنامه درسی فراملی	فرصه مفهومی	شرایط زمینه‌ای
آشنایی با دیدگاه‌های آموزشی دیگر کشورها m5s5، گسترش شبکه‌های ارتباطی m12s5، تفاوت برنامه درسی با دانشگاه‌های معتبر جهان m12s6، برنامه‌های درسی متنوع و به روز m2s2	آشنایی با دیدگاه‌های آموزشی دیگر کشورها			
برنامه درسی منعطف و متنوع m5s2، انتخاب دروس توسط دانشجویان m5s4، کاهش حجم مطالب m5s4، پرهیز از تعصبات فرهنگی m6s4، تعادل بین صادرات و واردات دانش m7s5	تعادل بین صادرات و واردات دانش	دانش زبان علمی	فرصه مفهومی	شرایط زمینه‌ای
برنامه درسی به زبان بین‌المللی m10s4، برنامه درسی بین‌المللی m12s2، کارگیری دانش در سایر نقاط دنیا m9s5، شهرت دانشجو در میان جامعه بین‌المللی m4s5	بکارگیری دانش فرا گرفته شده در سایر نقاط دنیا			
آموزش فارسی در کنار انگلیسی m8s6، ایجاد مراکز آموزشی زبان فارسی m1s2، زبان‌های متنوع آموزشی m2s3، یادگیری فرهنگ‌ها و زبان‌های گوناگون m2s7، m5s4، m6s6	آموزش زبان فارسی	تعاملات اجتماعی	فرصه مفهومی	شرایط زمینه‌ای
تسلط اساتید به زبان انگلیسی m8s6، عدم آشنایی اساتید با زبان انگلیسی m1s6، اساتید مسلط به انگلیسی و عربی m1s2	آشنایی اساتید با زبان خارجی			
ایجاد فرصت‌های شغلی m2s3، امنیت فرصت‌های شغلی m11s1، ایجاد شغل برای دانشجویان m6s7، فرصت‌های شغلی m8s1، برگزاری کارگاه‌ها با صنعت برای بازار کار دانشجویان	ایجاد فرصت‌های شغلی	تعمّلات اجتماعی	فرصه مفهومی	شرایط زمینه‌ای
راهنمایی تحصیلی و مشاوره m3s1، امکانات فرهنگی m9s2، فضای فیزیکی مناسب m10s2، تمرات تحصیلی دانشجویان m2s6، امکانات محیط زندگی m3s2، درک و نگرش دانشجویان m4s7، تعامل با محیط آموزشی جدید m5s5	امکانات آموزشی و فضای محیطی			
ارتباط دانشجوی خارجی با سایر دانشجویان m3s1، ارتباط با اساتید و دانشجویان دیگر m6s6، ارتباط بین استاد و دانشجو m7s4، تعامل و ارتباطات مشارکتی در کلاس m9s4	اعتماد و ارتباط	اشاعه و انتقال فرهنگ	فرصه مفهومی	شرایط زمینه‌ای
تنوع فرهنگی m2s7، تجربه تحصیلی چند فرهنگی m3s5، توسعه مهارت‌های بین فرهنگی m3s5، درک بین فرهنگی m10s7	شکل‌گیری فضای بین فرهنگی			
آشنایی با فرهنگ سایر ملل m8s4، وجود تفاوت‌های فرهنگی - m6s6، عدم آشنایی با فرهنگ مقصد m6s6، عوامل فرهنگی و اجتماعی m7s1، اشاعه و انتقال فرهنگ ایران m7s4	هویت، اشاعه و انتقال فرهنگ	تبلیغات رسانه‌ای	فرصه مفهومی	شرایط زمینه‌ای
ارتباط با فرهنگ محلی m1s5، تجربه فرهنگ‌های گوناگون m2s7، آشنایی با فرهنگ کشور میزبان m3s5، تنوع فرهنگی m5s5، آشنایی با فرهنگ‌های دیگر m8s4	ارتباط با فرهنگ‌های گوناگون			
برگزاری برنامه‌ها بر روی سایت دانشگاه m1s2، زبان‌های کشورهای مجاور در سایت دانشگاه m1s3، تبلیغات لازم بر روی سایت دانشگاه m1s4، تبلیغ دانشگاه ورشته‌های گوناگون m1s4	تبلیغات لازم در سایت دانشگاه	اقتصاد	فرصه مفهومی	شرایط زمینه‌ای
استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی m12s2، برخورداری از فناوری‌های آموزشی m10s2، امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری m12s2	توانمندسازی با فناوری‌های نوین			
افتتاح نمایندگی دانشگاه در کشورهای همجوار - m1s4، جذب توریست m1s7، افزایش درآمد دانشگاه‌ها m3s6، درآمدزایی در بخش اقتصادی m3s7، سرمایه‌گذاری و منابع مالی m11s2	افتتاح نمایندگی سرمایه‌گذاری و منابع مالی			

برنامه‌های مالی و حمایتی m2s3 هزینه تحصیل و زندگی m4s5	کمک های مالی	عوامل ساختاری
شهریه، مسکن m4s6 هزینه معیشتی و بهداشتی m4s6 کم‌کهای مالی m6s2 حمایت مالی m7s2 اقتصاد مالی m10s2	سیاست‌گذاری شفاف	
تناسب ساختار سیاسی m10s2 - مصرف کننده ناشییم m7s5	برنامه ریزی بلند مدت	قوانین و سیاستها
توسعه صنعت فناوری m2s3 مهیا نبودن زیرساخت ها m3s6 ارتباط دانشگاه با صنعت m8s1 ، امکانات و تجهیزات آموزشی m11s2	موانع ساختاری و رفاهی	
موانع ساختاری و رفاهی m8s6 تجهیز کتابخانه ها، لابراتوارها m2s2 دسترسی سریع و اینترنت، m2s2 خدمات و پشتیبانی m3s1 مشکلات تحصیل در کشور خارجی m5s6	فرایند اداری پیچیده	تفاهم و صلح پایدار
دریافت ویزای تحصیلی m5s6 - m5s6 مشکلات سیاستهای مهاجرتی m5s7 روند تمدید اقامت و ویزا m1s6	وجود قوانین و مقررات، ایجاد تفاهم و صلح پایدار	
تسهیل در قوانین و مقررات m7s8 ، وجود قوانین و مقررات m3s6 m10s6 نگاه متمرکز از بالا به پایین m11s6 ، ارائه بورسیه ها m6s2	ایجاد نگاه های گفتگو محور	اقتصاد دانشی
افزایش امنیت ملی m4s7 صلح و امنیت داخلی، منطقه ای و جهانی m9s7 برقراری ارتباطات جهانی m4s5	بهبود روابط	
دیدگاه های گفتگو محور m9s7 ارتباط فرامرزی با دیگر دانشگاهها - همکاری های گفتگو محور m8s7	آکادمیک دیپلماسی	تربیت افراد بین المللی
بهبود روابط و دیپلماتیک m4s7 آکادمیک دیپلماسی m5s7 افزایش روابط بین المللی m10s7	درآمد دانشگاه	
درآمدزایی m3s7 جذب توریست m1s7 سرمایه گذاری مشترک m8s5	و شهر میزبان	تربیت نیرو جهانی
ارتقا رتبه دانشگاه m1s7 افزایش رتبه ملی دانشگاه m1s7 افزایش اعتبار و رتبه دانشگاه m4s7 افزایش اعتبار و رتبه دانشگاه m11s7	افزایش اعتبار و رتبه دانشگاه	
شهرت دانشگاه m11s1 بین المللی و برندسازی m12s6 رشد اقتصادی m12s7 جایگزینی اقتصاد دانشی بجای اقتصاد نفتی m5s2	رشد اقتصادی	توسعه علم و فناوری
بهبود وضع اقتصادی m1s7 ایجاد درآمد برای دانشجو و کشور m6s7	بهبود اقتصاد شهر و منطقه	
توسعه شهروند جهانی m7s7 آموزش شهروند جهانی m12s7	آموزش شهروند جهانی	
تربیت افراد ملی و بین المللی m4s7 تربیت نیرو برای بازار جهانی m6s7	تربیت نیرو برای بازار جهانی	
حضور در عرصه های بین المللی m11s2 پیشرفت علم و فناوری m10s1 حضور در صحنه جهانی با نگاه میان فرهنگی m9s6	حضور در عرصه های بین المللی علمی	
تقویت آموزش و پژوهش m4s7 افزایش علم و دانش m7s7 افزایش کیفیت فعالیت های پژوهشی m8s7	توسعه و تقویت آموزش و پژوهش	
اشتراک گذاری دانش با جهان m4s2 بکارگیری دانش در سایر نقاط دنیا m9s5 آشنایی با دیدگاههای آموزشی دیگر کشورها m5s5	اشتراک گذاری دانش خود با جهان	
افزایش شهرت آموزش عالی m3s5 افزایش رقابت با دانشگاه های برتر جهان m11s7 فعالیت های پژوهشی خارج از مرز m6s5	رقابت با دانشگاههای برتر دنیا	

معرفی ایده‌ها جدید معرفتی ایده‌ها در سطح جهان m2s7 دسترسی به جدیدترین ایده‌ها در نقاط
 در سطح جهان گوناگون دنیا m2s3 دسترسی به نظریات جدید m1ls2 عرضه تولیدات به
 دنیا m7s5

در این مرحله نظریه پرداز داده بنیاد مقوله محوری (که سایر مقولات برمحور آن می شوند و کلیتی را تشکیل می‌دهند) به طور روش مند انتخاب و با ارتباط دادن آن با سایر مقوله‌ها به نگارش نظریه اقدام می‌کند که برای فرایندی که در پژوهش مطالعه شده است، ارائه می‌دهد (Danai fard& Emami,2006). جدول زیر ابعاد، مولفه و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه درسی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه

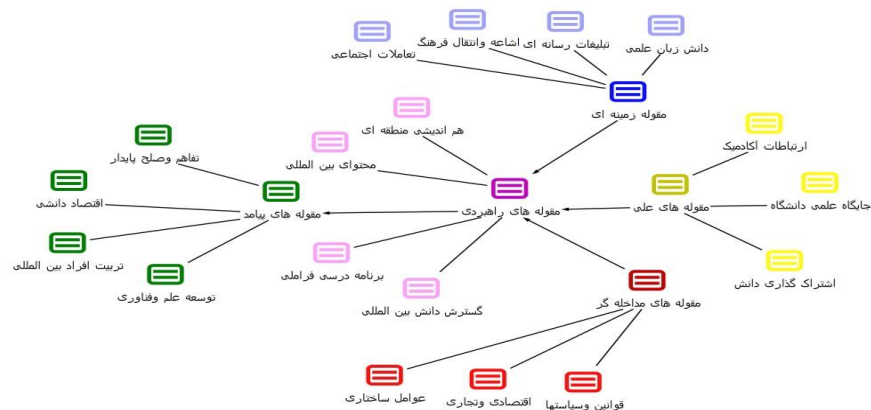
درسی

ردیف	ابعاد	مولفه‌ها	شاخص‌ها
۱	عوامل علی	جایگاه علمی	همکاری های علمی پژوهشی
۲		دانشگاه	استفاده از دانش روز دنیا
۳			ارائه نظریه های علمی
۴			دعوت از متخصصین بین المللی
۵	ارتباطات آکادمیک		برقراری ارتباطات جهانی
۶			رقابت دانشگاه با دانشگاههای برتر دنیا
۷			گردش نخبگان و مغزها
۸	اشتراک گذاری		انجام پژوهش با اساتید دردانشگاههای مطرح دنیا
۹	دانش		تحقیقات مشترک با دانشگاههای برتر دنیا
۱۰			ماموریت های پژوهشی
۱۱			اشتراک گذاری دانش خود با جهان
۱۲	پدیده محوری	جذب دانشجوی	تبادل دانشجوی از ملیت های گوناگون
۱۳		خارجی	حضور درنمایشگاههای علمی بین المللی و منطقه ای
۱۴			نمایش دستاوردهای مهم دانشگاه از راه سایت دانشگاه
۱۵			برگزاری همایش درکشورهای هدف درراستای جذب
۱۶	شرایط زمینه ای	دانش زبان علمی	آموزش زبان فارسی
۱۷			توانمندی اساتید بازبانهای عربی وانگلیسی
۱۸			آشنایی کارکنان با زبان و برخورد با دانشجویان خارجی
۱۹	اشاعه وانتقال		هویت فرهنگی و اشاعه وانتقال فرهنگ
۲۰	فرهنگ		شکل گیری فضای بین فرهنگی
۲۱			ارتباط با فرهنگ ها وجوامع گوناگون
۲۲	تبلیغات رسانه ای		تبلیغات لازم بر روی سایت اینترنتی دانشگاه،
۲۳			افتتاح نمایندگی دانشگاه در کشورهای همجوار
۲۴			توانمند سازی با فناوری های نوین آموزشی
۲۵	عوامل مداخله گر	اقتصادی وتجاری	سرمایه گذاری و منابع مالی
۲۶			برنامه های مالی وحمایتی

سیاست‌گذاری شفاف	مسائل ساختاری	۲۷
برنامه ریزی بلندمدت		۲۸
موانع ساختاری ورفاهی		۲۹
فرایند اداری پیچیده از لحاظ ویزا گرفتن	قوانین و سیاستها	۳۰
وجود قوانین ومقررات		۳۱
ارائه بورسیه‌ها		۳۲
محوریت برنامه‌دستی بر مسائل دانش جهانی	گسترش دانش بین المللی	۳۳
صدور دانش به خارج از مرزها		۳۴
روش یاددهی-یادگیری مبتنی بر تحلیل انتقادی		۳۵
استفاده از روش‌های سنتی در کنار روش‌های مبتنی بر تکنولوژی	محتوای بین المللی	۳۶
تطابق نداشتن دروس با استانداردهای بین المللی		۳۷
روش ارزشیابی بر اساس درک و فرهنگ دانشجویان		۳۸
استاندارد سازی محتوای برنامه‌دستی		۳۹
منابع آموزشی به روز	هم اندیشی منطقه ای	۴۰
ارتباط فرامرزی با دیگر دانشگاهها		۴۱
برقراری ارتباطات جهانی		۴۲
دروس ومواد درسی با تمرکز بر مسائل روز دنیا		۴۳
آشنایی با روشها و دیدگاههای آموزشی دیگر کشورها	برنامه درسی فراملی	۴۴
تعادل بین صادرات و واردات دانش		۴۵
بکارگیری دانش فرا گرفته شده در سایر نقاط دنیا		۴۶
دستیابی به تفاهم بین المللی	تفاهم وصلح پایدار	۴۷
ایجاد نگاه های گفتگومحور		۴۸
بهبود روابط آکادمیک دیپلماسی		۴۹
افزایش درآمد دانشگاه ها وشهر میزبان	اقتصاد دانشی	۵۰
افزایش اعتبار ورتبه دانشگاه		۵۱
رشد اقتصادی		۵۲
بهبود وضع اقتصادی شهر ومنطقه		۵۳
آموزش شهروند جهانی	تربیت افراد بین المللی	۵۴
تربیت نیرو برای بازار جهانی		۵۵
حضور در عرصه های بین المللی علمی		۵۶
توسعه وتقویت آموزش وپژوهش	توسعه علم وفناوری	۵۷
اشتراک گذاری دانش و اطلاعات خود باجهان		۵۸
دسترسی به جدیدترین ایده ها درنقاط گوناگون دنیا		۵۹
معرفی ایده ها ونوآوری های جدید در سطح جهان		۶۰

همان‌گونه که در جدول بالا (۴) طبقه بندی شده است یافته‌ها شامل ۱۸ مولفه است که عوامل متعددی در جذب دانشجویان خارجی موثرند. یکی از مهم‌ترین آنها که می‌تواند در این زمینه کارساز باشد، برنامه‌دستی در آموزش عالی است و این نکته در خصوص کلیه موسسات آموزش عالی و دانشگاههایی که به نوعی در فرایند

آموزش عالی بین‌المللی قرار می‌گیرد، مصداق دارد از یک سو، برنامه درسی باید زمینه‌ها و عناصر لازم برای پاسخگویی به نیازهای دانشجویانی که از سایر کشورها مراجعه می‌کنند و هدف‌شان در راستای اهداف آموزش بین‌المللی است، ضمن پیشرفت‌های آکادمیک، کسب تجربه‌های فرهنگی، آشنایی با زبان کشور میزبان و همچنین، شناساندن معرفی فرهنگ خود است، فراهم کند و از سوی دیگر، زمینه‌ها و عناصر لازم به منظور آماده ساختن دانشجویان داخلی برای کسب آموزش و یادگیری و تجربه از محیط‌های آموزشی خارج از کشور (چه مستقیم و چه مجازی) را ایجاد کند که البته، مدیریت و سازماندهی چنین برنامه‌هایی بسیار حساس است و در این خصوص، توجه جدی به برنامه‌های درسی بسیار ضروری است (Arefi, 2005).

شکل ۱. الگوی مبتنی بر نظریه داده بنیاد

بحث و نتیجه گیری

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت جذب دانشجویی خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه درسی از جهات مختلفی حائز اهمیت است، مهمترین دلیل آن ایجاد فضایی رقابتی برای بالا بردن استانداردهای آموزشی، کیفیت تدریس و پژوهش و به روز رسانی سطح علمی دانشگاهها در داخل است. حضور دانشجویان خوب و مستعد از کشورهای دیگر به ارتقا فضای انگیزشی در دانشگاه کمک می‌کند و ارتباطات و مرادفات علمی را توسعه می‌دهد. هدف این مقاله شناسایی و تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجویی خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه درسی بوده است. در این بخش به تبیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجویی خارجی در دانشگاهها با تاکید بر برنامه درسی پرداخته می‌شود. برای انجام پژوهش با توجه به ماهیت و هدف پژوهش از رویکرد کیفی با رهیافت سیستماتیک مبتنی بر نظریه داده بنیاد بهره گرفته شد و پدیده محوری مورد مطالعه ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجویی خارجی بود برای انجام مصاحبه‌ها از جامعه آماری مدیران و روسای دفاتر بین‌المللی دانشگاه رازی کرمانشاه ۱۲ نفر به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و با روش مصاحبه داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز گردآوری شد. یافته‌های پژوهش حکایت از این دارد برای جذب دانشجویی خارجی با تاکید بر برنامه درسی می‌بایست شش بعد ۱۸ مولفه و ۶۰ شاخص مورد توجه قرارگیرد ابعاد شش‌گانه شامل شرایط علمی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، عوامل مداخله گر، راهبردها و پیامدها. مولفه‌های هیجده گانه شامل: جایگاه علمی دانشگاه، ارتباطات آکادمیک، اشتراک گذاری دانش، جذب دانشجوی خارجی، دانش، دانش زبان علمی، اشاعه و انتقال فرهنگ، تبلیغات رسانه ای، اقتصادی و تجاری، عوامل ساختاری، قوانین و سیاستها، گسترش دانش بین‌المللی، محتوای بین‌المللی، هم اندیشی منطقه ای، برنامه

درسی فراملی، تفاهم وصلح پایدار، اقتصاد دانشی، تربیت افراد بین المللی، توسعه علم و فناوری شاخص‌های ۶۰ گانه در جدول ۴ ارائه شده است.

بررسی وجوه اشتراک این پژوهش با ادبیات پژوهش نشان می‌دهد نتایج این پژوهش با نتایج مطالعاتی چون (Laureti et al., 2019), (Berchin, 2017), (Zamani Menesh and Mohammadi, 2014), (et al., 2022), (Aldieri et al., 2017), (Ramiro & Claudia, 2022) همسو می‌باشد که برخی وجوه اشتراک این پژوهش با مطالعات دیگر به تفکیک ابعاد و مولفه‌ها و شاخص‌ها تبیین شده است در بعد شرایط علی در همه این پژوهش‌ها بر همکاری‌های آموزشی، پژوهشی، هیات علمی، رویکرد علمی دانشگاهی، کارایی اجتماعی، سرمایه انسانی، جهانی شدن، سیاست‌های مهاجرتی، جذب استعدادها، خارجی، همکاری‌های علمی، تقویت هم افزایی دانش تاکید شده است. بعد دوم عوامل زمینه‌ای که بیان کننده چهار مقوله محوری شامل: دانش زبان علمی، تعاملات اجتماعی، تبلیغات رسانه‌ای، اشاعه وانتقال فرهنگ است. نتایج پژوهش‌های (Jellilund et al., 2014), (Zamani Menesh and Mohammai Mansouri Greger et al., 2015), (Alaklabi, 2021), (Berchin, 2017), (Ludmila, 2015), (2021) در همه این پژوهش‌ها بر ظرفیت دانشگاه، جوسازمانی، نگرش بین المللی، توسعه حرفه ای، آشنایی با زبان و فرهنگ ایرانی، مشتری گرایی، تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی، گسترش دیدگاه چند فرهنگی، تعاملات دانشجویان، توسعه پایدار در سطح ملی و بین المللی تاکید دارند. بعد سوم عوامل مداخله گر که بیان کننده سه مقوله محوری: اقتصادی و تجاری، عوامل ساختاری، قوانین و سیاست‌هاست این نتایج با پژوهش‌های (Mehdi and Barani, 2017), (Zamani Menesh and Mohamma, 2014), (Laureti, 2022), (Alaklabi et al., 2021) همسوست زیرا بر شاخص‌هایی چون شرایط سیاسی کشور، جهانی شدن، زیرساخت‌ها، سیاست‌گذاری، محدودیت‌های سفر دانشجویان، سیاست و تمرکززدایی مسئولان، مسئولیت پذیری، مقررات و دستورالعمل‌های اداری و آموزشی تاکید دارند. بعد چهارم عوامل راهبردی که بیان کننده چهار مقوله محوری: گسترش دانش بین المللی، محتوای بین المللی، هم اندیشی منطقه ای، برنامه درسی فراملی است. که این نتایج با پژوهش‌های (Zandi et al., 2017), (Mansouri Gregar et al., 2015), (Ramiro & Claudia, 2022), (Jimes et al., 2013) همخوانی دارد که بر شاخص‌هایی چون داشتن برنامه استراتژیک، اهمیت محتوا، بهبود کیفیت منابع آموزشی، تکنیک‌های آموزشی و فناوری و اطلاعاتی، خدمات خلاقانه، شناخت نظام‌های آموزشی، توانمندی و شایستگی، شناسایی پیشرفت‌های علمی به دیگر کشورها، برقراری ارتباط با کشورهای همسایه از راه تدریس به زبان انگلیسی، نقش معلم وارزشیابی، بین المللی کردن برنامه درسی، برنامه آموزشی باکیفیت، ارتباط آموزش با برنامه درسی، کارآمدی فعالیت‌های فکری و برنامه درسی تاکید دارند. بعد پنجم پیامدها که بیان کننده چهار مقوله محوری: تفاهم وصلح پایدار، اقتصاد دانشی، تربیت افراد بین المللی، توانمندی علمی ک شور از جمله مولفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجو خارجی بود. که با نتایج پژوهش (Zahid Bablan et al., 2021), (Ludmila, 2015), (Laureti et al., 2022), (Aldieri et al., 2017) هم راستا می‌باشد که بر توسعه دیپلما سی، افزایش کیفیت، حل مسائل ومشکلات، معرفی تمدن ایرانی به دنیا، درآمدزایی، خودکفایی اقتصادی، رشد اقتصادی، توسعه با کیفیت علم، تقویت هم افزایی دانش وپژوهش تاکید دارند. این پژوهش با نگاهی جامع ابعاد، مولفه ها و شاخص‌های جذب دانشجویان خارجی شناسایی و تبیین نمود ودر قالب مدلی مفهومی پیشنهاد گردید. براساس یافته‌های پژوهش، مدل ارائه شده می‌تواند در جذب دانشجویان خارجی موثر و مطلوب باشد زیرا برنامه درسی بین المللی تاکیدش بر گنجاندن مطالبی است که به دانشجویان خارجی درکسب صلاحیتهای بین المللی واماده سازی برای شهروند جهانی کمک کند. اکثر صاحب نظران معتقدند بین

المللی سازی برنامه درسی باعث جذب و ارتقا دانشجویان خارجی می‌باشد. بنابراین، با توجه به نتایج بدست آمده و در راستای نیل به استراتژی جذب دانشجویان خارجی در نظام دانشگاهی با تاکید بر برنامه درسی پیشنهادها می‌شود:

- پژوهش به عنوان مبنای سیاست گذاری در این زمینه قلمداد گردد و در این راستا از تجارب بین المللی در زمینه روندپذیرش دانشجو خارجی، همکاری‌های بین المللی دانشگاهها در حوزه برنامه درسی بهره گیری شود.
- سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزش عالی باید در زمینه جذب دانشجو و روابط بین الملل و نیز در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی- اجتماعی، علمی، آموزشی و سازمانی تمهیداتی اندیشیده شود.
- از پیچیدگی‌های اداری و بوروکراتیک کاسته شود زیرا که تسهیل کردن این امر راهکاری مهم در جذب دانشجو خارجی و ارتباطات بین المللی دانشگاهها می‌باشد.

محدودیت‌های پژوهش

در تمام پژوهش‌هایی که صورت می‌گیرد محدودیت‌ها جز لاینفک تحقیق هستند زیرا همین محدودیت‌ها هستند که زمینه را برای پژوهش‌های آینده و جدید فراهم می‌سازد این پژوهش هم از این قاعده مستثنی نمی‌باشد بنابراین، از جمله محدودیت‌های این پژوهش شامل:
- خلا تحقیقاتی و محدود بودن مستندات و منابع اطلاعاتی لازم در زمینه دانشجویان خارجی و برنامه درسی را می‌توان نام برد.
- زمان بر بودن مصاحبه‌ها و جمع‌آوری اطلاعات.
- این پژوهش در شهر کرمانشاه صورت گرفته و تعداد کمی دفاتر امور بین الملل جهت تعداد افراد جامعه و نمونه وجود داشت.

منابع

- Alaklabi, M., Alaklabi, J. & Almuhlaifi, A. (2021). Impacts of COVID-19 on International Students in the Higher Education Studies, v1 1n3 p37-42.
- Aldieri, L., Kotsemir, M. & Vinci, CP. (2017). the impact of research collaboration on academic performance: An empirical analysis for some European countries, Socio-Economic Planning Sciences;
- Arefi, M., Hijazi, B. & Qahiri, R. (1386). The effects of international communication of higher education in higher education curricula. Bi-Quarterly Journal of Management and Planning in Educational Systems, Course 1, Number 1, pp. 20-8. (Persian)
- Ayah, R., Jessani, N. & Mafuta, EM. (2014). Institutional capacity for health systems research in East and Central African schools of public health: knowledge translation and effective communication. Health Res Policy Sys: 12:1e9. [DOI: 10.1186/1478 - 4505 -12 -20
- Azimaraghi, O MA. (2017). International Students Seeking Medical Education in Iran; Challenges and Opportunities. Acad J Surg.; 4(1):1-2
- Berchin, I. B. (2017). the importance of International Conferences on Sustainable Development as Higher Education Institutions' strategies to promote sustainability: case study in Brazil Journal of Cleaner.
- Börjesson, M. (2017). The Global space of international students in 2010. Journal of Ethnic .
- Danaeifard, H. & Emami, S.M. (1386). Qualitative research strategies: a reflection on foundational theorizing, Management Thought, 69-97. (Persian)

doi: 10.1016/j.seps.2017.05.003.

- Einterz, RM., Kimaiyo, S., Mengech, HN., Khwa –Otsyula, BO., Esamai, F., Quigley, F. & Mamlin, J.J. Responding to the HIV pandemic: the power of an academic medical partnership. *Academic Medicine* 2007; 82 (8): 812 - 8. [DOI:10.1097/ACM.0b013e3180cc29f1]
- Fathi Vajargah, K., Arefi, M. & Zamani Manesh, H. (2010). Examining the obstacles to the admission of foreign students in universities and higher education institutions. (62): 65-80. (Persian)
- Fathi Vajargah, K. (2015). Curriculum towards new identities, an explanation of contemporary theories of curriculum. Neshar Aizh. (Persian)
- Fragouli, E. (2020). Internationalizing the Curriculum. *International Journal of Higher Education Management (IJHEM)*. 6(2), 18-30.
- Hazelkorn, E. (2011). *Globalization and the Reputation Race in Rankings and the Reshaping of High Education: the Battle for World Class Excellence*. Palgrave MacMillan. 1-5.
- Jalilvand, H., Abdi, M. & Shahidi, M. (2019). Determining the criteria for recruiting foreign students in universities of medical sciences from the point of view of professors. *Iranian Journal of Education in Medical Sciences*, 20, 194-204. (Persian)
- Jones, E. (2016). Mobility graduate employability and local internationalisation. In *Global and local internationalisation. In Global and local internationalization*. Rotterdam: Sense Publishers; [DOI:10.1007/978-94-6300-301-8_15]
- Khorasani, A. (2016). *International Higher Education*. Shahid Beheshti University. (Persian)
- Laureti, I., costantiello, A., Matarrese, M. & leogrande, A. (2022). Foreign doctorate student in europe. available at SSRN4032975.
- Mahdi, R. & Barani, S. (2017). Development of human resources related to international students in Iranian universities. *Iran Higher Education*, 10(4), pp. 112-87. (Persian)
- Maneshgar, M., Fathi Vajargah, K. & Hamidi Far, F. (1400). International anesthesiology of the curriculum of universities and educational institutes in free regions of the country, two quarterly studies of higher education curriculum, year 12, number 24, pp. 37-74. (Persian)
- Mansouri Greger, R., Salehi, A. & Abbasi, A. (2015). Features of the curriculum in the era of globalization and internationalization of the curriculum. *Research Quarterly in Curriculum Planning*, Year 13, Number 5. (Persian)
- Mehravar Giglo, S., Khorsandi Taskoh, A., Ghiashi Nadushan, S., & Abbaspour, AS. (2019). Identifying the factors hindering international scientific cooperation in the country's higher education system and providing a solution: a qualitative study of research in medical science education: 12, (3). pp. 68-78. (Persian)
- Mohseni Sahi, H. F. (2014). The impact of science and technology diplomacy on increasing the soft power of the Islamic Republic of Iran, *Management in Islamic University*, Volume 4, Number 97-116. (Persian)
- Moulai, H. (2017). Factors affecting the intercultural adaptation of foreign students in Iran; A case study of foreign students of Tehran University; *Iranian Cultural Research Quarterly* 11(3), serial 43, pp. 131-159. (Persian)
- Niazi, SH. & Sharmamm, Y. (2020). Quality improvements needed to attract foreign students. *UNIVERSITY WORLD NEWS*.
- Nowrozi, K., Azadi Ahmadabadi, J. & Akbarzadeh, M. (2014). Charitable financing of universities: identifying requirements and functions (a case study of Imam Sadiq University), *Islamic Financial Research*, 4th volume, number 7: 169-198. (Persian)

- Onkovych, H. (2019). Competitiveness of higher education of Ukraine in the conditions of information society: the collection of abstracts of the Second International Research and Practice Conference (Chernihiv, October 11, 2019) .
- Panahi, M., Abbaspour, A., Khorsandi Tasko, A. & Ghiashi Nadushan, S. (2019). Comparative analysis of cross-border higher education in the countries of the Persian Gulf region with the approach of international poles of education. *Bi-quarterly magazine of management and planning in educational systems*, volume 13, number 2, pp. 43-80. (Persian)
- Ramiro Gordan and Claudia Aponte. (2022). Internationalization of the curriculum with a connectivism approach. *Procedia computer science* 172.412-420. WWW.Sciencedirect.com.
- Tamrat, W. (2020). Internationalisation now a deliberate undertaking. *UNIVERSITY WORLD NEWS*
- Williams, J.H., Brehm, W. & Kitamura, Y. (2021). Measuring what matters? Mapping higher education internationalization in the Asia-Pacific. *International Journal of Comparative Education and Development*. 23(2).
- Zahid Bablan, AS., Mehravargiglio, S. & Kazemi, S. (2022). Designing a model for the development of international scientific cooperation in the country's higher education system with the approach of foundational data theory. *Research in medical science education*. Volume 12, Number 2, pp. 49-57. (Persian)
- Zakir Salehi, G. & Salehi Najafabadi, M. (2011). Providing strategies to attract foreign students in Iran. *Iran Higher Education*, 4(3) (consecutive 15), pp. 65-92. (Persian)
- Zamanimanes, H. & Mohammadi, A. (2014). Recruiting foreign students as a strategy economic self-sufficiency, the first international conference, Permanent Secretariat of the International Conference on Political and Economic Saga, pp. 1-5. (Persian)
- Zandi, B., Naqsh, S. & Tarkhan, R. A. (2017). Examining the dominant approach to the curriculum of the teachers of the first secondary school in Isfahan city. *Journal of research on the curriculum of Zaizi*, year 15, second term, number 32, pp. 191-204. (Persian).

Extended Abstract

Identifying and Explaining the Dimensions, Components and Indicators of Attracting Foreign Students in the University System with Emphasis on The Curriculum

Leila Salimi ¹, Mostafa Ghaderi ^{*2}, Masomeh- Sadat Abtahi ³,
Alireza Sadeghi⁴

Introduction: Educational cooperation is considered a capital for the future of diplomatic relations between nations. Meanwhile, universities that are usually created to solve society's problems have undergone changes. Since most of the political elites are chosen from academics, expanding international scholarships and accepting foreign students is a way to introduce our culture and society to the leaders, politicians and senior managers of the future countries of the world. Also, university relations can strengthen political and economic relations between governments. Therefore, scientific development is a multifaceted movement that occurs in the international environment, the phenomenon of globalization of economy and culture on the one hand, and the cosmopolitan issue of science and technology. Another growing trend is increased international activities. The free and unrestricted movement of the world's information capital, of which the movement of students, researchers and innovators is a part, is the basis for the formation of human capital in the framework and global standard. In this regard, curricula, which are one of the main pillars of higher education, cannot remain the same over time, because today technology has changed the face of societies, and the natural process of all societies requires new ideas at any time. In such a situation, the curriculum must be adapted to the demands of the new world every day. Relevant authorities in universities and higher education are trying to make changes in their curricula in different ways to adapt to new developments. Based on this, the current research was conducted with the aim of identifying and explaining the dimensions, components and indicators of attracting foreign students in the university system with an emphasis on the curriculum.

Research Questions or Hypothesis :1- Identifying and explaining the dimensions and components of attracting foreign students in universities, emphasizing the curriculum

2- Determining indicators related to the components and dimensions of recruiting foreign students in universities with emphasis on curriculum

---

¹. Doctoral student of Curriculum Planning, Islamic Azad University, Science and Research Unit, Tehran-Iran

². Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran-Iran

³. Assistant Professor of the Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran-Iran

⁴. Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

*. Corresponding Author: m.ghadri@atu.ac.ir

Methods: The current research was conducted in terms of practical purpose and qualitative study method. The strategy used in this research is Strauss and Corbin's foundational data theory. The statistical population includes experts and faculty members, professors, managers and heads of international offices of Razi University of Kermanshah, who have executive records and are known as knowledgeable experts. Sample size and sampling method: In this research, sampling is purposeful. In the present study, these people were selected purposefully. First, the office of international affairs of the university was referred to, and the experts of this office are several managers and professors who have one or more indicators. Then they were scheduled for an interview. Each interview session lasted about an hour and a half, and at the end of each interview, the researcher asked the participants if there were other people who could provide useful and appropriate information to him, and some participants asked other people for They introduced doing this. Interview, if needed, the researcher communicated with them and a total of 12 professors and experts were selected

The data collection tool for collecting qualitative data in this research was a semi-structured in-depth interview. The researcher analyzed the interview process of the participants to complete the incomplete items by getting new information from the new participant. After conducting 12 interviews with professors. And the experts came to the conclusion about the concepts, main and secondary components that were repeated in the previous interviews and the researcher has reached saturation. Validity and reliability of the tool: In order to ensure the validity of the tool and to ensure the correctness of the researcher's findings, adaptation strategies by members, peer review and collaborative and researcher reflection were used. They reviewed the results and expressed their opinion about them. Several educational science professors reviewed these findings and commented on them. At the same time, the participants were helped in the analysis and interpretation of the data, and according to the background, the researcher tried in the context of the curriculum by relying on open-ended questions and coding with an open mind and considering the main problem of the research. In the form of a systematic model, it should be done in order to avoid bias as much as possible. The method of intra-subject agreement between two coders was used

Results: According to the results of the current research, universities need to take steps in the field of developing international academic communication in the field of curriculum to attract foreign students, which is a strategy for the development of international academic communication in the field of curriculum. To witness the consequences of understanding and sustainable peace, a knowledge economy instead of an oil economy. It was the education of international people and the development of science and technology. Therefore, the model presented in this research can be a guide for universities and higher education in this field.

Discussion: Overall, the findings confirmed the six dimensions of the basic theory. The categories that shape the attraction of foreign students to the development of international university communication in the field of the curriculum emerged in the form of a paradigmatic model, which included causal factors in 3 categories including: the academic status of the university, academic communication and knowledge sharing. Strategic factors were identified in 4 categories including: the expansion of knowledge between International,

international content, regional consensus, transnational curriculum were identified. Background factors⁴ categories including: knowledge of scientific language, social interactions, dissemination and transmission of culture, media advertising were recognized as background categories in the research model. Intervening factors³ categories include: economic and commercial, structural factors, laws and policies in this research model and consequences ⁴categories that include: understanding and sustainable peace, knowledge economy, education of international people, development of science and technology as central categories in the consequences in the model Research is considered. which reflects the views of experts and faculty members regarding the dimensions of the components and indicators of attracting foreign students .

Key words: Communication, International, Curriculum, Foreign